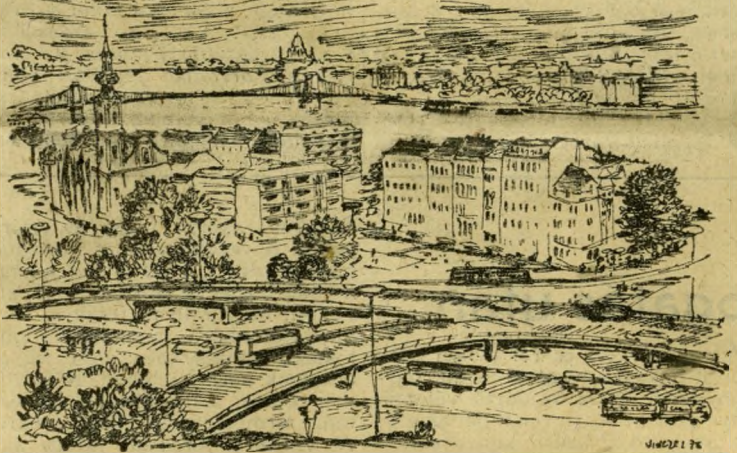

1979 AUG 14

MAGYAR HÍRLAP

343.77 (Roupaiból)

A főváros megnövekedett forgalmához alakított, s mind jobban felszerelt közutak; a kertészek és építészek munkáját dicséret parkok esztendőről esztendőre nagyobb értéket képviselnek — s éppen így, minden évben növekszik a bennük szándékosan okozott kár is. Közúti „műtárgyak”, s a valódiak — tehát a szobrok, domborművek — egyaránt vandál pusztítások következményeit viselik. Erről szól riportunk az 5. oldalon.

Közterületek — közprédán

Viszik a fővárost

Itt a szezon, viszik a fővárost. Budapestre látogató külföldiek fénytől óvott filmkazettákba zárva, színes prospektusok képein, vagy az emlékezet kevésbé megbízható csomagjában; mi magyarok pedig a szó szoros értelmében. Válogatás nélkül, jóformán mindent, ami mozgatható. Hogy pontosan mit is, és évente milyen összegben, nos, erről aligha készült összesítés. Tény viszont az, hogy a közületek veszteségei évente sok millió forintnyi többletkiadást okoznak a budapesti utcákon és tereken dolgozó vállalatoknak.

Távhívás csákánnyal

Az értelmetlen ostromnak kitett vállalatok közül csaknem a legnagyobb a Fővárosi Közület-fenntartó Vállalat kára. Kutas István igazgatóhelyettes szerint tavaly 8,6 millió forintot költöttek a hiány pótlására, a károk helyreállítására. Arról, hogy milyen tárgyak, pontosabban rongcsok állnak e hatalmas összeg mögött, rövid számvetésként annyit: tavaly másfél ezer utcai hulladékgyűjtőt ropogtattak szét és gyűjtöttek föl a fővárosiak. Egyetlen év leforgása alatt nem kevesebb, mint ezer háztartási szemétyűjtő tartály tűnt el nyomtalanul a budapesti kapufiókból. Sokak véleménye szerint drága kincs az ilyesmi, azok számára, akiknek telkük van. A tartály alkalmas víz- és lomtárolásra, sőt, cefreérlelésre is.

A vállalat hosszú időn át reménykedett abban, hogy vége szakad a kukaügynek, ha terjedni kezd a fővárosban a konténeres szemétyűjtés. Mert kinek is jutna eszébe több mázsás tartályokat lopni. Nos, a konténerek valóban a helyükön maradtak, csak a kerekük tűntek el. A háztartásokban — különösen akkor, ha valaki barkácsol — számtalan mód kínálkozik az ilyen kerek felhasználására. Tavaly a vállalat 900-nál több konténerkerekét hozott be az NSZK-ból — dollárért — a hiány pótlására. És az ötletrohannak ezzel nincs vége. Mert lopják a téli hőeltakarításhoz használt taligákat, sőt a közúti jelzőtáblákat is — oszlopostul. Ennél olcsóbb kerítésnekvaló ugyanis aligha akad.

A Budapesti Távbeszélő Igazgatóság osztályvezető-helyettese csákánnyal szétvert utcai telefonkészüléket szed elő szekrényéből annak érzékeltesítésére, hogyan néz ki „használat után” egy ilyen szerkezet. Aztán az első fél év adatait kezdte sorolni. Januártól június végéig szőröstül-bőröstül eltűnt egy utcai készülék; a felismerhetetlenségig szétverték hatot; elloptak 106 telefonkagylót és 93 távbeszélő névsort, összesen 100 ezer forint értékben.

— A veszteséglistához tartozik a forgalomkiesés is. Magyarán az, hogy sok a használhatatlanná tett készülék. A kabátgomb-módszer már a múlté. Aki pénz nélkül telefonál, az alátétet használ,

mert így is lehet. Csak az utána következő nem tud hivni a készüléken. Az első félévben egyébként vagy negyed köbméter nyolcas alátét gyűlt össze a fővárosi utcai készülékek perselyeinek kiürítése után. Ez a méret egyébként hiánycikk. Olyannyira az, hogy szerelőinknek néha már jól is jön az ilyesmi. Szerény vi-

gasz: de ezeket az alátéteket is felhasználjuk a szétvert készülékek megjavításához.

Eltűnt a bronzracka

Úgy tűnik, szobraink, műemlékeink számára sincs menekvés. Tavaly egy eseménydús nyári éjszakán vandál pusztítás színhelye volt a Margitsziget. Ismeretlen tettesek megrongálták a park csodálatos szökőkútját. Háromszázezer forintnyi kárt okoztak benne. De hogy a mintegy félezer köztéri budapesti szobor számára mekkora veszélyt jelentenek a látszólag jámbor és szépkedvelő városiak, arról így beszél Szilágyi András, a Budapesti Képzőművészeti Igazgatóság munkatársa:

— A Városligetben, közvetlenül a Széchenyi fürdő tözsomszédságában nemrég készült el Kerényi Jenő szobrászművész alkotása, a hat bronzfigurával díszített kút. Néhány héttel ezelőtt kaptuk a hírt, hogy az egyik hatmázsás nimfát reggelre a szökőkút vízében találták. A XVII. kerületben, a Pesti úton — a kerületi tanács és a pártbizottság közlésében, tehát meglehetősen forgalmas helyen — a Zsolnay gyár pirogránit elemeivel díszített kutaszka áll. Pár hete erről lopták le feszítővas segítségével a remekbe készült kerámialapokat. Szerencsére ritkán, de előfordul az is, hogy a vandálok nem aprózzák el a dolgot, és az egész szobrot magukkal viszik.

Budapest centenáriuma alkalmából Szolnok megye ajándékozta meg a fővárost azzal az életnagyságú, bronzlemezből domborított rackajuhhal, amelyet szerény avatóünnepség keretében a XIV. kerületi Újvidék téren állítottak fel. Egy reggelre a szobor eltűnt. Azóta sincs róla hír. Nagy ime egy másik példa: Budán, a

Kékgolyó utca elején jókora labdára emlékeztető méretben két zománcfal bevonat hirdeti: védett utcanevről van szó. A tettszetős műalkotás eddig kétszer tűnt el. S ha már itt tartunk, érdemes szót ejteni arról is, mekkora károkat okozhatnak szobrainkban a festékes vagy enyves ecset ragadó kezek. A sportegyesületek nevével telemázolt köztéri szobrok hovatovább mindennapos látványnak számítanak a fővárosban. A Ferenciek tere két évvel ezelőtt felállított Neireidák szobrán viszont az avatás után néhány héttel már egy rock-együttes plakátja díszelgett. A talapat vízköpő figuráinak száját pedig kirúzszták.

A Fővárosi Kertészeti Vállalat tavalyi veszteséglistáján csaknem 9 millió forint szerepel. És ez csupán a lakossági számla végösszege, mivel a vállalatok okozta károkat másutt, más rovatokban könyvelik el. Arról, hogy voltaképpen mit is takarnak ezek a számok, így beszél Szendrői József, a parkfenntartási osztály-vezetője.

— Tavaly Budapesten 110 ezer négyzetméternyi pusztult ki. Elloptak vagy tönkretettek 9 és fél ezer cserjét és másfél ezer facsemetét. Javítottunk, vagy pótolnunk kellett 614 kerti padot és széket, a megjavított illetve kicserélt közterületi játékszerek száma pedig 130 fölött volt. A főváros lakossága szétvert 18 ivókutat, elloptott vagy tönkretett 31 kovácsot és eltűntetett 170 nyugagyat. Számításaink szerint Budapest minden lakosára 4,5 forintnyi kár jut egy évben.

Letarolt parkok

Tavaly amikor átadták a forgalomnak az újjáépített Mártírok útját, hetek sem teltek bele és kezdtek eltűnedezni az út menti kovácsokba ültetett dísznövények. A május elején átadott Károlyi kertből előbb a kerti székek, — a hétvégi házakban pótolhatatlan az ilyesmi —, majd a padok keltek lábra. Afölött, hogy az apróbb, ház körüli munkákhoz, a csempézéshez, és a vakoláshoz a játszótéri homokozókból viszik az alapanyagot a budapestiek, már rég napirendre tért a vállalat. Lassan hozzászórtak ahhoz is, hogy a frissen felavatott és virágosított útvonalak környéke nem sokkal az avatás után elemi csapás sújtotta területhez hasonlít. Mert a tavaszt leszámítva, egyetlen olyan évszak sincs, amikor ne lennének veszteségei a vállalatnak. Még télen sem, amikor pedig közeleg a szeretet ünnepe. Ilyenkor a családjukat rajongásig szerető apák tövestől rángatják ki a parkok ezüstfenyőit. Jobb esetben csak a fácskák csúcsát vágják le — a lakás belmagasságának megfelelően.

Nem használ a jó szó, a könyörgés, sőt a tiltás sem. Furcsa paradoxon, de tavaly a budapesti parkokból 227 tiltó tábla tűnt el.

Berkó Pál